

VIDAUS POLITIKOS GENERALINIS DIREKTORATAS
B TEMINIS SKYRIUS. STRUKTŪRINĖ IR SANGLAUDOS POLITIKA
KULTŪRA IR ŠVIETIMAS

KULTŪROS IR ŠVIETIMO KOMITETUI SKIRTI MOKSLINIAI TYRIMAI SUAUGUSIŲ ŠVIETIMAS IR ATVIRIEJI ŠVIETIMO IŠTEKLIAI

SANTRAUKA

Anotacija

Šiame tyrime apžvelgiama, kaip atvirieji švietimo ištekliai šiuo metu naudojami suaugusiųjų švietimo srityje, vertinamas jų potencialas ir teikiamos rekomendacijos dėl politinių intervencijų atsižvelgiant Europos Komisijos politikos sistemas. Tyrimas apima daugiau kaip 12 valstybių narių atliktus naujus mokslinius tyrimus, jame remiamasi dabartini mokslinių tyrimų, susijusių su vairiais projektais, skaitant POERUP (atvirųjų švietimo išteklių panaudojimo politiką, angl. Policies for OER Uptake) ir 2014–2015 m. tyrimu dėl bendrai naudojamų atvirųjų švietimo išteklių Jungtiniame tyrimų centre (JRC), suvestinomis, papildytomis dviem naujesniais JRC ir Mokymosi vis gyvenimui programos tyrimais.

Šis dokumentas užsakė Europos Parlamento Kultūros ir švietimo komitetas.

AUTORIAI

„Sero Consulting Ltd“, Jungtinė Karalystė : Paul Bacsich, taip pat papildomi moksliniai tyrimai, kuriuos atliko Giles Pepler, Sara Frank Bristow, Ebba Ossiannilsson, Alistair Creelman, Eva Szalma ir Ilmars Slaidins.

ATSAKINGASIS ADMINISTRATORIUS

Miklos Gyöerffi
B teminis skyrius. Struktūrinė ir sanglaudos politika
Europos Parlamentas
B-1047 Briuselis
E. paštas poldep-cohesion@europarl.europa.eu

REDAKTORIUS

Lyna Pärt

KALBOS

Originalas EN

APIE LEIDJĮ

Nor dami susisiekti su teminiu skyriumi arba užsisakyti jo mėnesinį naujienlaiškį, rašykite adresu poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Rankraštis baigtas rengti 2015 m. rugsėjo mėn.
© Europos Sąjunga, 2015 m.

Šis dokumentas galima rasti internete adresu
<http://www.europarl.europa.eu/supporting-analyses>

ATSAKOMYBĖ

Už šiame dokumente pareikštas nuomones atsako tik autoriai ir jos nebūtinai atitinka oficiali Europos Parlamento pozicija.

Leidžiama atgaminti ir versti nekomerciniais tikslais tik nurodžius šaltinį, iš anksto informavus apie tai leidinį ir jam nusiuntus kopiją.

SANTRAUKA

Apžvalga

Europos Sąjunga labai domisi suaugusiųjų švietimu. Nerimą kelia tai, kad kas penktas suaugusysis turi menkus raštingumo ir mokymosi galimybes, kas ketvirtas yra gijęs daugiausia pagrindinį išsilavinimą ir kas trečias turi labai menkus IRT naudojimo gebėjimus arba visai jų neturi. Nors pažanga daroma nuolat, dar reikia labai daug korektyvių pakeičiamųjų veiksnių.

Nepaisant nuosmukio Europoje sparčiai vystosi atvirojo švietimo išteklių naudojimo praktika. Kelios valstybės narės atvirojo švietimo srityje užėmė lyderio pozicijas. Akivaizdu, kad naudojant atvirojo švietimo išteklius galima gauti daug naudos, skaitant galimybių ilgainiui pasiekti, kad švietimo paslaugos būtų teikiamos veiksmingiau ir kokybiškiau.

Šiame tyrime nagrinėjamas suaugusiųjų švietimas atsižvelgiant į atvirojo švietimo išteklius. Skaitytojų nurodoma daugiau informacijos ieškoti 2015 m. vasario mėn. Europos švietimo informacijos tinklo ataskaitoje „Suaugusiųjų švietimas ir mokymas Europoje. Daugiau galimybių mokytis“, kurioje apskritai pateikiamas šiuolaikinis požiūris į suaugusiųjų švietimą.

Struktūra

Šis tyrimas sudaro penkis skyrius.

1 skyriuje yra trumpas vadas.

2 skyriuje pristatomos politinės aplinkybės.

3 skyriuje išdėstomas mokslinis tyrimo planas. Skyriuje pakartojami du bendri klausimai: 1) atvirojo švietimo išteklių prieinamumas ir (arba) tinkamumas suaugusiųjų mokymosi srityje; 2) veiksmai, kurių būtų galima imtis siekiant tai sustiprinti. Jame taip pat išvardijami aštuoni konkretūs klausimai, kuriuos turi būti atsakyta. Skyriaus pabaigoje pateikiamas struktūrinis suaugusiųjų švietimo sektoriaus aprašas ir trumpa Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO) pateiktos atvirojo švietimo išteklių apibrėžties santrauka.

4 skyrius yra ilgas, jame išsamiai atsakoma daugelį klausimų. Jame minimaliai nagrinėjamas vienas ribiniu laikomas klausimas (dėl atvirojo švietimo išteklių siekiant padidinti kurti žiniabazę), o dalis kito klausimo (dėl politikos priemonių) perkeliama su politika susijusiu skyriumi (5 skyrius). Kiti klausimai skyriuje nagrinėjami tokie, kokius pateikti; tačiau, siekiant užtikrinti „raudonąją giją“, skyriuje remiamasi MIT90s nurodyta lyginamosios analizės ir pokyčių valdymo schema, stengiantis susieti klausimus su 10 strateginiais temais. Pateikta išsami atsakymų, susijusių su kokybe, kaina, licencijavimu (rekomenduojama licencija „Creative Commons“), savišvietos akreditavimu ir kintančiu švietimo staigiuoju vaidmeniu. Skyriaus pabaigoje svarstoma, su kokiomis atvirojo švietimo išteklių, atviro masinio nuotolinio mokymo kursais ir kitais šiais lankais mokymosi klijomis susiduriama, taip užtikrinama sąsaja su skyriumi, susijusiu su politika. Visame skyriuje nagrinėjamas svarbus klausimas – kiek institucijos turi daryti, kad galėtų išspręsti naujas su atviraisiais švietimo ištekliais suaugusiųjų švietimo srityje susijusias problemas. Su darbuotojais ir studentais (ir požiūriu) susiję klausimai – dvi iš svarbiausių orientacinių temų – kelis kartus nagrinėjami skirtingais aspektais.

5 skyriuje pateikiami atsakymai 4 skyriuje iškeltus klausimus, taip pat pabrėžiama, kad vykdomas su atviraisiais švietimo ištekliais ir atviruoju ir lanksniu mokymusi susijęs politikos darbas siekiant parengti politikos suvestinį. Jame 13 Tarybos rezoliucijos dėl atnaujintos Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės raginimais pateikiami taip, kad būtų pritaikyti prie atvirųjų švietimo išteklių srities, o anksčiau atskiri aukštojo mokslo ir profesinio rengimo ir mokymo srities POERUP politikos dokumentai integruojami naujame suvestiniame, nukreiptame tiesiogiai suaugusiųjų švietimui. Kitame skyriuje darbotvarkė toliau traukiami neformaliojo mokymosi ir savišvietos sektoriai. Paskutiniame skyriuje siūloma susieti šiuos klausimus pasitelkiant akreditavimo sąsają ir remiantis ankstesniu darbu dėl ankstesnio mokymosi akreditavimo (aukštojo mokslo srityje) ir vieno langelio principo profesinio rengimo ir mokymo ir suaugusiųjų švietimo srityje.

Tyrimo pabaigoje yra trumpa padėka, toliau pateikiamas žodynis (kur sudaro daugiau kaip 80 terminų) ir išsami dokumentų ir ataskaitų, kuriomis buvo remiamasi, bibliografija (kuri sudaro daugiau kaip 410 rašų). Bibliografijoje siekiama sutelkti dėmesį tarpusavyje vertintus mokslinius tyrimus ir oficialias ataskaitas (parengtas Europos švietimo informacijos tinklo, Eurostato, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO), UNESCO ir t.t.), tačiau, turint omenyje sparčiai kintantį ir fragmentinį rodymų pobūdį, reikia atsižvelgti nemažai kitų trumpalaikių žemesnės kokybės artefaktų, taip pat tai, kad vis daugiau Europos Parlamento, Europos Komisijos ir jai pavaldžių agentūrų sprendimų politikos.

Pagrindiniai 4 skyriaus rezultatai. Klausimai ir atsakymai

Atvirųjų švietimo išteklių srityje vykdoma pakankama su suaugusiųjų švietimu susijusi veikla, kuria užtikrintai remiami rengdami išvadas. Tačiau kai kurios išvados yra negalutinės, o kitos pagrindinės menkais rodymais (ypač kalbant apie atvejų tyrimus).

Atvirųjų švietimo išteklių temoms naudingiausiai atsižvelgiama nagrinėjant platesnį IRT naudojimo suaugusiųjų švietimo srityje temoms.

Mūsų nuomone, kokybės ir akreditavimo klausimai yra išsprendžiami, todėl raginame Europos ir nacionalines agentūras imtis veiksmų, kad greičiau juos išspręstų.

Ankstesnio mokymosi pripažinimo klausimas, mūsų nuomone, taip pat yra išsprendžiamas, tačiau jam reikia skirti ypatingą dėmesį ir užtikrinti spartesnę pažangą Europos kvalifikacijos sandaros, Europos kredit perklimo sistemos ir apskritai kredit perklimo srityse.

Išlaidų mažinimo tikslas gali būti pasiekiamas ir to labai tikimasi, tačiau informacija apie atvejų tyrimus yra ribota. Be to, sumažinti išlaidas gali pavykti tik keičiant švietimo sistemas, o tai kai kuriose valstybėse narėse gali būti nelengva, nes gali būti suvokiama kaip bandymas pakeisti institucijas ar jose dirbančius mokytojų vaidmenis. Prireiks daryti kompromisus. Mažesniems valstybėms ir mažesniems valstybių autonominiams regionams (ypač turintiems savo kalbą) gali būti sunku daryti tokius kompromisus.

Taip pat galima imtis vairių veiksmų skatinant dvišalį arba daugiašalį valstybių narių bendradarbiavimą vartojant konkrečius kalbus.

Pagrindiniai 5 skyriaus rezultatai. Rekomendacijos ir politikos kryptys

Kokybės ir akreditavimas

- Nacionalinės kokybės agentūros, remiamos Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo asociacijos (angl. European Association for Quality Assurance in

Higher Education, ENQA) ir Europos profesinio mokymo kokybės užtikrinimo orientacinės sistemos (EQAVET), turėtų skatinti savo supratimą apie naujas mokymosi rėšis (skaitant mokymus internetu, nuotolini mokymus, atvirusius švietimo išteklius ir atvirus masinio nuotolinio mokymo kursus) ir užtikrinti, kad nebūtų numanomo rodymais nepagrįsto šališkumo apraiškų ši naujų rėši atžvilgiu.

- Komisija ir susijusios nacionalinės ir tarptautinės institucijos, kurdamos Europos aukštojo mokslo erdvę ir Europos gėdži ir kvalifikacijų erdvę, turėtų siekti sumažinti reguliavimo kliūtis, su kuriomis susiduriama taikant naują studijoms skirtu laiku negrindžiam rėši mokymus.
- Valstybės narės turėtų labiau skatinti aukštojo mokslo ir profesinio rengimo ir mokymo paslaugų teikėjus tobulinti savo su ankstesnio mokymosi akreditavimu susijusi veiklą ir taikyti tam tikras procedūras.
- Didesnės valstybės narės turėtų parengti atvirojo akreditavimo sistemą, pagal kurią būtų akredituojami aukštojo mokslo institucijų studentai, ir taikyti analogišką modelį profesinei kompetencijai akredituoti, galbūt remiantis vieno langelio principu.

Darbuotojų tobulinimas

- Valstybės narės, remiamos Komisijos, turėtų remti internetini pradinio ir tęstinio profesinio tobulinimo programą, skirtą mokytojams, instruktoriams ir dėstytojams, kurių daugiausia dėmesio skirti e. mokymuisi ir intelektinoms nuosavybės teisėms.
- Valstybės narės turėtų svarstyti galimybes taikyti paskatų sistemas, skirtas mokytojams, instruktoriams ir dėstytojams, dalyvaujantiems internetinėse profesinio tobulinimo programose, pagal kurias tobulinami jų pedagoginiai gėdžiai, skaitant e. mokymus.

Atvirieji švietimo ištekliai ir intelektinoms nuosavybės teisėms

- Komisija ir valstybės narės turėtų priimti ir rekomenduoti išduoti standartines licencijas „Creative Commons“, taikytinas visai švietimo ir profesinio mokymo medžiagai, kuria galima laisvai naudotis ir su kurios finansavimu jos yra susijusios.
- Valstybės narės turėtų laipsniškai atsisakyti taikyti nekomercinius turinio apribojimus.

Išlaidos ir kiti moksliniai tyrimai

- Valstybės narės turėtų labiau tikrinti išlaidas, susijusias su universitetiniu ir profesiniu mokymu, ir apsvarstyti vairių institucijų finansavimo rėši naudą.

Daugiausia dėmesio studentams

- Atsižvelgdamos savo didžiausius švietimo tikslus ir uždavinius, valstybės narės turėtų skatinti suaugusiems besimokantiems asmenims skirtą atvirąjį išteklių, sukurtą remiantis jų atitinkamomis kultūros sektoriaus ir mokyklų programomis, prieinamumą ir pasiekiamumą.
- Turėtų būti skiriamas specialus finansavimas, kad būtų galima kurti atvirąjį švietimo išteklių vadus suaugusiems svarbiose srityse. Idealiu atveju tokie s vadai turėtų būti skirti nepriklausomam savarankiškam mokymuisi ir savarankiškam mokymuisi, kai vadovaujama (ir formaliajame, ir neformaliajame sektoriuje), taip pat turėtų būti naudojami kaip ištekliai siekiant remti tokius kursų dėstytojus. Taip padidinamos investicijos juos. Mokymo medžiaga neturėtų būti tik „sausas“ tekstas – ji turėtų būti traukti garso ir vaizdo elementai, o

sudėtingas, sėkmingas mokymas turėtų būti mokoma pasitelkiant interaktyvias užduotis ir viktorinas. Tam tikru mastu tai padės veikti mokymosi iš tekstinės medžiagos kliūtis, su kuriomis gali susidurti tie asmenys, kurių skaitymo nacionaline (-omis) kalba (-omis) gėdžiai gali būti ne tokie geri.

Finansavimas

- Ribotos lėšos, skirtos suaugusiems besimokantiems asmenims remti, vis dažniau turėtų būti skiriamos remiantis rezultatais grindžiamu metodu, kad suaugusiems besimokantiems asmenims būtų atlyginta už pažangą Europos kvalifikacijų sandaros srityje. Akreditavimo sąsajai (remiantis vieno langelio principu) galėtų tapti vienas svarbiausių vaidmenų šiame procese. Pripažįstama, kad siekiant geresnės tokios veiklos rezultatų, dabartinė Europos kvalifikacijų sandara turi būti tobulesnė ir skvarbesnė.